

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

Обов'язкової освітньої компоненти

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ (НІМЕЦЬКА МОВА)

**для підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Предметна спеціальність	-
Спеціалізація	035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Освітня програма	Англійська і німецька мови та літератури (переклад включно)
ННІ іноземної філології	

Укладачі: викладач кафедри германської філології та зарубіжної літератури Тетяна Лавренчук,
викладач кафедри германської філології та зарубіжної літератури Людмила Борова,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури
Наталія Горобченко

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри германської філології та зарубіжної літератури
Протокол від «13» червня 2024 року №16
Завідувач кафедри Наталя АСТРАХАН

Житомир 2024

УДК 811.112.2

I-72

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка від «25 червня» 2024 року
(Протокол № 11)*

Рецензенти:

Едуард МАЛІНОВСЬКИЙ – кандидат філологічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри іноземних мов Житомирського військового інституту імені С.П. Корольова.

Микола ФАНТ – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри інженерії програмного забезпечення Державного університету «Житомирська політехніка».

Світлана ВИСКУШЕНКО – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять обов'язкової освітньої компоненти «Практика перекладу (німецька мова)» / Укладачі: Т. С. Лавренчук, Л. О. Борова, Н. В. Горобченко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 48с.

Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять обов'язкової освітньої компоненти «Практика перекладу (німецька мова)» укладено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська денної форми навчання.

© Лавренчук Т. С., Борова Л. О., Горобченко Н. В., 2024

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Тема 1: Дефініція поняття перекладацьких трансформацій. Основні мотиви їх застосування.....	6
Тема 2: Основні класифікації способів перекладацьких трансформацій.....	13
Тема 3: Основні способи лексико-семантичних трансформацій.....	18
Тема 4: Основні способи граматичних трансформацій.....	25
Тема 5: Основні способи лексико-граматичних і стилістичних трансформацій.....	31
Тема 6: Особливості перекладу Konjunktiv I та Konjunktiv II.....	38

ВСТУП

Шановні студенти!

Пропоновані інструктивно-методичні матеріали створені з метою сприяти Вам у підготовці до практичних занять з обов'язкової освітньої компоненти «Практика перекладу (німецька мова)». Інструктивно-методичні матеріали складено згідно з чинними навчальною та робочою програмами.

Під час занять з дисципліни «Практика перекладу (німецька мова)» Ви ознайомитеся з теоретичними основами перекладу як науки та здобудете практичні вміння та навички, необхідні для Вашої майбутньої професії. Зокрема, основна увага приділятиметься перекладацьким трансформаціям (лексико-семантичним, граматичним, лексико-граматичним та стилістичним), а також особливостям перекладу форм Konjunktiv українською мовою. Основою для вправ на тренування перекладацьких навичок стали уривки з оригінальних німецькомовних художніх та публіцистичних текстів.

Інструктивно-методичні матеріали складаються з розділів, кожен з яких присвячений вивченню окремої теми. Складовими частинами матеріалів до кожної теми є:

- план;
- основні поняття;
- теоретичні матеріали;
- практичні завдання та рекомендації до їх виконання;
- завдання для контролю;
- список рекомендованої літератури.

Інструктивно-методичні матеріали були успішно апробовані під час викладання дисципліни «Практика перекладу (німецька мова)» в ННІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Бажаємо успіхів у навчанні!

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	03 Гуманітарні науки	Вибіркова	
	035 Філологія		
Модулів – 1	Німецька і англійська мови та літератури (переклад включно)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		перший	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,3 год. самостійної роботи здобувача – 4,1 год.	Другий (магістерський)	–	–
		Практичні / Семінарські	
		32 год.	8 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		58 год.	82 год.
		Індивідуальна робота	
–	–		
Вид контролю: 2 семестр – залік			

Тема 1: Дефініція поняття перекладацьких трансформацій. Основні мотиви їх застосування.

Основні поняття: трансформація, адекватність, мова оригіналу, мова перекладу, мовна норма, ідіома

План

1. Перекладацькі трансформації
2. Мотиви застосування перекладацьких трансформацій

Рекомендації щодо виконання завдань

1. Прочитайте визначення поняття «перекладацькі трансформації»

З.І.Кучер:

Перекладацькі трансформації – це перебудови, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу та які є основою більшості прийомів перекладу. Перекладацькі трансформації полягають у заміні формальних та семантичних характеристик мовної одиниці з метою досягнення адекватності перекладу

2. Знайдіть інші тлумачення поняття «перекладацькі трансформації» та порівняйте їх з вищенаведеною дефініцією.

3. Ознайомтеся з основними мотивами застосування перекладацьких трансформацій:

- суттєві розбіжності між нормами мови оригіналу та мови перекладу;
- намагання уникнути буквальної передачі одиниць мови оригіналу засобами мови перекладу;
- необхідність використання усталених фраз, притаманних мові перекладу;
- уникнення багатозначності, неясності висловлювання;
- прагнення до лаконічності передачі висловлювання;
- наявність у мові оригіналу словотворчих моделей, що є нехарактерними для мови перекладу;
- необхідність передати складну образність засобами мови перекладу;
- відсутність у споживачів перекладу необхідних фонових знань;

- наявність надлишкової інформації у тексті мовою оригіналу.

4. Причини перекладацьких трансформацій поділяються на об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні причини перекладацьких трансформацій обумовлюються відмінностями у лексичній, морфологічній та синтаксичній системах мов оригіналу та перекладу, а також особливостями культури носіїв обох мов. Суб'єктивні причини перекладацьких трансформацій пов'язані з особливостями умов, в яких доводиться працювати перекладачеві, та з особистим стилем перекладача.

5. Порівняйте оригінал та переклад, визначте можливі причини перекладацьких трансформацій.

A) «Wenn sie stirbt – sie ist 76 Jahre alt – bekomme ich das Haus.» (Remarque) – Коли тітка помре, а їй 76 років, будинок буде мій.

B) «Nichts regte sich, kein Wind, kein Atem, kein Ton.» (Remarque) – Усе завмерло, навіть вітер затих, не було чути жодного звуку.

C) «Zwei Calvados», sagte Ravic dem Kellner, der eine Weste trug und die Hemdsärmel aufgekrempeelt hatte.» (Remarque) – «Дві чарки кальвадосу, - сказав Равік офіціантові, одягненому у жилет та сорочку з зокоченими рукавами.

D) «Lassen Sie das Licht brennen», sagte die Frau plötzlich und schnell. (Remarque) – «Не вимикайте світло», - квапливо попросила жінка.

E) Der Mann zeigte auf das Zimmer im zweiten Stock. – Чоловік показав на третій поверх.

F) Sie nahm drei Hundert-Frank-Scheine aus der Tasche und gab sie dem Wirt. – Вона витягла з сумки три банкноти по сто франків і дала їх господарю.

G) Ich muss noch einen Monat Zimmermiete zahlen. – Ще цілий місяць доведеться платити за кімнату.

H) Das weiß niemand. – Хтозна.

I) Bei dem Wetter? Ich kann Sie vorbeifahren. – У таку негоду? Я можу Вас підвезти.

J) Ich bin kein guter Partner. – З мене погане товариство.

6. Порівняйте оригінал та переклад, визначте можливі причини перекладацьких трансформацій.

A) Dieser Vertrag bleibt die Grundlage für das Verhältnis zwischen den beiden Ländern. – Ця угода залишається фундаментом взаємин двох держав.

B) Österreich gehört zu den wichtigsten europäischen Erzeugern und Exporteuren elektrischer Energie. – Австрія є однією з найважливіших країн-виробників та експортерів електричної енергії у Європі.

C) Die Chefin ist momentan nicht erreichbar. Soll ich etwas ausrichten? – Директорки зараз нема. Чи можу я щось їй передати?

D) Die offizielle Statistik weist eine Million Analphabeten aus, die Dunkelziffer liegt bei drei Millionen. – Офіційна статистика називає тут один мільйон неписьмених, неофіційна – три мільйони.

E) Regulierung und Kontrolle der Aktivitäten der transnationalen Gesellschaften bleibt wichtig. – Важливим залишається регулювання діяльності міжнаціональних корпорацій та контроль за нею.

F) Das Ziel der Mission ist es, zur Reduzierung der Spannung beizutragen, den Dialog zu vereinfachen und Frieden, Stabilität und Sicherheit zu fördern. (Die Brücke) – Завдання місії - сприяти зменшенню напруженості у регіоні, встановленню контактів між сторонами конфлікту, зміцненню стабільності та безпеки.

G) Jeden Tag sammeln unsere Beobachter Informationen über die allgemeine Sicherheitslage und über spezielle Zwischenfälle. (Die Brücke) – Наші спостерігачі постійно збирають інформацію про рівень безпеки в регіоні та фіксують окремі випадки порушень.

H) Unsere Beobachter behandeln aber auch andere Angelegenheiten: die Mission beobachtet und unterstützt die Respektierung von Menschenrechten und Grundfreiheiten. (Die Brücke) – Наші спостерігачі здійснюють також нагляд за дотриманням прав людини та основних її свобод.

I) In dem vom Konflikt betroffenen Gebieten beobachtet und meldet die Mission die Einhaltung und Nicht-Einhaltung der Verpflichtungen. (Die Brücke) – Місія спостерігає за дотриманням домовленостей у регіонах конфлікту та доповідає про результати.

J) Dies umfasst die Einhaltung der Waffenruhe und den Rückzug schwerer Waffen von der Kontaktlinie. (Die Brücke) – Ці умови включають дотримання

припинення вогню та відведення важкого озброєння.

7. Перекладіть німецькою уривки зі статті «Wenn die Leute unsere Rolle besser verstehen» журналу «Die Brücke». Знайдіть та прокоментуйте трансформації, до яких Ви вдалися.

A) Im Dezember erreichte die Anzahl des Personals eine Gesamtzahl von ungefähr 1000 Personen, darunter 715 internationale aus 45 Ländern sowie 280 Ukrainer.

B) Unsere Beobachter entstammen vielen unterschiedlichen Berufsfeldern: einige sind ehemalige Militärs oder Polizisten und sind sehr bedeutend für die Überwachung der Waffenruhe oder den Abzug der schweren Waffen.

C) Andere haben zuvor in internationalen Einsätzen für die Vereinten Nationen, die Organisation für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa oder die Europäische Union gearbeitet, beispielsweise in ehemaligen Jugoslawien, in Georgien, oder auf anderen Kontinenten.

D) Einige Beobachter besitzen zivilen Hintergrund und arbeiteten zuvor als Anwälte, Politikwissenschaftler, Menschenrechtsspezialisten oder Journalisten.

E) Obwohl die Mehrheit unserer Mitarbeiter in diesen zwei Regionen eingesetzt ist, sind die Auswirkungen des Konflikts im ganzen Land spürbar.

F) Unsere Beobachter hier engagieren sich auch für die Vermittlung bei Dialogen.

G) Spezielle Aufmerksamkeit wird den Angelegenheiten geschenkt, die direkt mit dem Konflikt in Verbindung stehen.

H) Ich selbst bin Teil des «Human-Dimension»-Teams und die Überwachung der Rechte dieser zwei Personengruppen gehört zu unseren primären Aufgaben.

I) Wir überwachen auch die Rechte von Personen, die nationalen Minderheiten angehören, sowie die Beziehungen zwischen verschiedenen religiösen Gemeinschaften.

J) Weiteres sammle ich derzeit Informationen über gender-basierte Gewalt und Menschenhandel in unserem Tätigkeitsgebiet.

8. Перекладіть німецькою уривки зі статті «Moderne Kunst: Meisterwerke oder Quatsch» журналу «Die Brücke». Прокоментуйте причини перекладацьких трансформацій.

1) Abstrakt, umstritten, schockierend und expressive – so wird moderne Kunst oft beurteilt. Obwohl es nicht jedem gelingt, die zeitgenössische Kunstwerke zu verstehen, und einige von ihnen ratlos oder sogar empört vor ihnen stehen, sind zahlreiche Galerien und Museen moderner Kunst sehr populär.

2) Dieses Kulturzentrum ist ein idealer Platz für individuelle und kollektive Ausstellungen hervorragender Gegenwartskünstler, die die ganze Komplexität dieser Welt reflektieren und darstellen. In ihren Werken berühren sie aktuelle gesellschaftliche Themen.

3) Fast alle Werke wurden unter dem Einfluss der Ereignisse der letzten zwei Jahre geschaffen. Es sind verschiedene Fotos, Installationen, Objekte und Videos. Man kann nicht nur künstlerische Schöpfungen betrachten, sondern auch selbständige Ansichten und Äußerungen der jungen Autoren kennenlernen.

9. Опрацюйте статтю за посиланням:

<https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/18929/1/%D0%9F%D0%9E%D0%.docx>

Завдання для контролю

1. Дайте визначення поняттю «перекладацькі трансформації».

2. Доповніть дефініцію ключовими словами: розбіжності, перетворення, еквівалентність.

«Перекладацькі трансформації – це якісно різноманітні _____, які здійснюються для досягнення _____ перекладу всупереч _____ у формальних та семантичних системах мови оригіналу та мови перекладу». (В. В. Коптілов)

3. Що з наступного не може бути, як правило, причиною перекладацьких трансформацій?

- Необхідність використання ідіом;
- Спрощення висловлювання;
- Зміна смислу висловлювання;
- Намагання уникнути буквалізму;
- Економія часу та зусиль під час перекладу;
- Передача реалій мови оригіналу, невідомих носіям мови перекладу;
- Складна образність оригінального тексту;
- Необхідність передачі географічних назв;
- Наявність надлишкової інформації у тексті мовою оригіналу.

4. Назвіть найтипівіші причини перекладацьких трансформацій, наведіть приклади.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівський М. Л. Галузевий переклад: навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2018. – 144 с.
2. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. - Вінниця: Нова книга, 2017. – 464 с.
3. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах / Марія Іваницька. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015. – 604 с.
4. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) / Маргарита Дорофєєва. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017 р. – 520 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с. (Серія UTTU Series).

Додаткова:

1. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навч. посібник. – Київ: Ліра, 2019. – 136 с.
2. Харитонов І. Зіставні переклади поезій. Навчальний посібник до курсів стилістики та перекладу / Іван Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 416 с.
3. Бєлих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації / О. М. Бєлих. – Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. – 95 с.
4. Щигло Л. В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Щигло. – Суми: СумДУ, 2015. – 214 с.
5. Тараба, І. О., Борова, Л. О., Зелінська, Н. М. (2023) Spiel im didaktischen Kontext. Збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції "Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку". с. 121-123.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
4. Корпус текстів німецькою мовою <https://www.dwds.de/>
5. Тлумачний словник німецької мови: <https://www.duden.de/>

Тема 2: Основні класифікації способів перекладацьких трансформацій

Основні поняття: класифікація, мовні рівні, рівні перекладу, типи трансформацій, міжмовні відповідники, перекладацькі прийоми, перекладацькі трансформації

План

1. Проблема класифікації перекладацьких трансформацій
2. Типи класифікацій перекладацьких трансформацій

Рекомендації щодо виконання завдань

1. Ознайомтеся з основними поглядами на проблему класифікації перекладацьких трансформацій. Що покладено в основу наведених класифікацій?

Через чисельність та різноманітність перекладацьких трансформацій не існує усталеної думки щодо їх оптимальної класифікації. Спроби створити систему перекладацьких трансформацій здійснюються на різних засадах.

Класифікація українських перекладознавців Кияка Т. Р., Науменка А. М. та Огуя О. Д. базується на відповідності рівнів перекладу мовним рівням. В її межах дослідники виокремлюють фонетичні, морфологічні, лексико-семантичні та синтаксичні трансформації.

Л.К. Латишев класифікує перекладацькі трансформації за типом відхилення від міжмовних відповідників, поділяючи їх на: лексичні трансформації (синонімічні заміни), морфологічні трансформації (заміна морфологічної форми слова), синтаксичні трансформації (зміна синтаксичної функції мовної одиниці), стилістичні (заміна стилістичних прийомів та засобів), семантичні (певна зміна змісту висловлювання) та змішані перекладацькі трансформації.

За основу класифікацій перекладацьких трансформацій Л.С. Бархударова, А. Ф. Архипова та інших перекладознавців було взято формальні ознаки: перестановку (зміни у розташуванні), додавання (використання у перекладі додаткових елементів), вилучення та різні види заміни мовних одиниць

(описовий переклад, конкретизація, нейтралізація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація).

Українські перекладознавці З. І. Кучер, М. О. Орлова, Т. В. Редчиць поділяють перекладацькі трансформації на лексико-семантичні, граматичні, лексико-граматичні та стилістичні.

2. Перекладіть уривок з газетної статті. Які трансформації є у Вашому перекладі? Як можна визначити їх вид, виходячи з різних класифікацій?

Angriff auf die Freiheit

Zum zweiten Mal in diesem Jahr sind in der französischen Hauptstadt Attentate verübt worden, aber diesmal in einer neuen, weitaus schrecklicheren Dimension: Zu Jahresbeginn waren bestimmten Gruppen im Visier – Journalisten und Juden. Die Attentate richteten sich gegen die Freie Meinungsäußerung und Angehörige einer Glaubensgemeinschaft. Die jetzige Serie von Anschlägen hat gezeigt, es kann jede und jeden treffen, der in einem Restaurant oder Cafe sitzt, ein Konzert oder ein Fußballspiel besucht. Es geht um die Grundfesten der Demokratie und die freie Gesellschaft – zu der auch Vergnügungen aller Art gehören.

Diese Unmittelbarkeit, dass es jeden treffen kann, erklärt die große Betroffenheit. Dass in Frankreich und in vielen anderen Ländern so viele Menschen auf die Straße gehen, ist ein wichtiges Zeichen der Solidarität und des Zusammenhaltens. Die Menschen in Paris ließen sich nicht von Sicherheitsmaßnahmen und dem Versammlungsverbot abschrecken, Blumen und Kerzen an die Orte der Attentate zu bringen. Wichtig ist auch, dass arabische Länder und Institutionen die Anschläge klar verurteilt haben. (Österreich Spiegel)

3. Перекладіть уривок з газетної статті. Визначте тип перекладацьких трансформацій відповідно до різних класифікацій.

Liebe LeserInnen!

Seit unserer letzten Ausgabe hat sich viel ereignet: Zahlreiche Menschen kommen derzeit aus Kriegsgebieten nach Österreich, die sich hier ein Leben in Sicherheit aufbauen wollen. Der zentrale Schritt für ihre Integration ist das Erlernen der

deutschen Sprache – so kann man verstanden werden, seine Wünsche, Sorgen und Ideen ausdrücken und sich in Alltag und Beruf zurecht finden.

Freiwilliges Engagement für Menschen in Not ist ein wichtiger Wert der österreichischen Gesellschaft. Die aktuelle Situation hat in Österreich große Sol und Hilfsbereitschaft ausgelöst: Zahlreiche ÖsterreicherInnen helfen ehrenamtlich bei der Betreuung der Flüchtlinge. Freiwillige engagieren sich von der Erstversorgung und Unterbringung bis hin zur Unterstützung beim Deutschlernen. (Österreich Spiegel)

4. Порівняйте оригінал та переклад, визначте перекладацькі трансформації.

A) Er lächelte ohne Misstrauen. – Він довірливо посміхнувся.

B) Er hieß in Wirklichkeit Alexander Marie Graf von Zambona. – Його справжнє ім'я було Александр Марія граф фон Цамбона.

C) Sie hatte etwas, was Ravic einen Schlag aufs Herz gab. – У ній було щось таке, що у Равіка від жалю стислося серце.

D) Manchmal hörte er nichts, dann war alles nur warten. – Часом він нічого не чув, тоді він лише стояв і чекав.

E) Kommen Sie bitte nicht zu spät zu den Eröffnungsfeierlichkeiten. – Будь ласка, не запізнюйтеся на відкриття.

F) Und natürlich die Mieten aus der ersten und zweiten Etage. – Ну і, звичайно, платня на двох горішніх поверхах.

G) Die Frau machte eine rasche Bewegung. – Жінка стрепенулася.

H) Das ist das erste Mal, dass ich eine menschliche Regung bei Ihnen entdeckte. – Я вперше бачу у Вас щось людське.

I) Weber steckte sein Taschentuch ein. – Вебер сховав хустину до кишені.

J) Sein Gesicht hat einen düsteren und verschlossenen Ausdruck angenommen. – Його обличчя спохмурніло й посуворішало.

Завдання для контролю

1) Що покладено в основу різних класифікацій перекладацьких трансформацій? Наведіть приклади окремих класифікацій.

2) Які види перекладацьких трансформацій виокремлюють українські перекладознавці?

3) Що на Вашу думку є основою класифікації перекладацьких трансформацій, в якій виокремлено:

а) граматичні та лексичні трансформації (Я. Й. Рецкер)?

б) прийоми прямого перекладу (дослівний переклад, калькування, запозичення) та прийоми непрямого перекладу (еквіваленція, адаптація, модуляція) (Ж. Дарбельне)?

в) додавання лексичних одиниць, вилучення лексичних одиниць, зміна граматичних форм, заміни синтаксичних конструкцій, зміна порядку слів, зміна кількості речень, зміна типів речень (А.Ф.Архипов)?

Рекомендована література:

Основна:

1. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівський М. Л. Галузевий переклад: навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2018. – 144 с.
2. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. - Вінниця: Нова книга, 2017. – 464 с.
3. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах / Марія Іваницька. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015. – 604 с.
4. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) / Маргарита Дорофєєва. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017 р. – 520 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченко та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с. (Серія UTTU Series).

Додаткова:

1. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навч. посібник. – Київ: Ліра, 2019. – 136 с.
2. Харитонов І. Зіставні переклади поезій. Навчальний посібник до курсів стилістики та перекладу / Іван Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 416 с.
3. Бєлих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації / О. М. Бєлих. – Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. – 95 с.
4. Щигло Л. В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Щигло. – Суми: СумДУ, 2015. – 214 с.
5. Тараба, І. О., Борова, Л. О., Зелінська, Н. М. (2023) Spiel im didaktischen Kontext. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції "Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку". с. 121-123.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
4. Корпус текстів німецькою мовою <https://www.dwds.de/>
5. Тлумачний словник німецької мови: <https://www.duden.de/>

Тема 3: Основні способи лексико-семантичних трансформацій

Основні поняття: перекладацькі трансформації, лексико-семантичні трансформації, додавання лексичних одиниць, вилучення лексичних одиниць, лексичне розгортання, лексичне згортання, генералізація, конкретизація, логічний розвиток, конверсивна заміна, цілісне перетворення, адаптація

План

1. Причини лексико-семантичних трансформацій
2. Способи лексико-семантичних трансформацій

Рекомендації щодо виконання завдань

1. Ознайомтеся з дефініцією поняття «лексико-семантичні трансформації»:

Лексико-семантичні трансформації – це передача значення лексичних одиниць оригіналу такими лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх прямими словниковими (системними) відповідниками. Застосування лексико-семантичних змін пов'язане з модифікацією значень лексичних одиниць.

Причини лексико-семантичних трансформацій:

А) в мові перекладу не існує відповідника слову мови оригіналу.

Наприклад, в українській мові не існує відповідників:

- німецьких дієслів «flaggen», «nebeln», «hageln»

- прикметників «bebrillt», «gestiefelt», «befrackt»

- іменників «das Dirndlkleid» (традиційна сукня з широким низом і фартушком), das Giebelhaus (будинок з вузьким фронтоном та гострим дахом), der Vormittag, der Nachmittag, der Spätnachmittag;

В) в мові перекладу існують неповні відповідники слів мови оригіналу.

Наприклад,

- «die Geschwister» – брати й сестри, брат і сестра, брати, сестри;

- «der Finger» - палець (руки) та «die Zehe» - палець (ноги);

- «der Arm» - рука та «die Hand» - рука (кисть);

- «der Hals» - горло, шия;

С) полісемантична лексична одиниця мови оригіналу, різним значенням якої відповідають різні одиниці мови перекладу.

Наприклад,

«der Aufklärer» – 1) просвітитель, 2) агітатор; 3) військовий розвідник; 4) літак-розвідник;

«Bürgerlich» – 1) громадянський; 2) буржуазний; 3) міський, міщанський.

Зверніть увагу:

Співвіднесення одиниць мови оригіналу та мови перекладу може бути повним, тобто одиниця мови оригіналу відповідає повністю й однозначно (незалежно від контексту) одиниці мови перекладу.

Постійні відповідники охоплюють певні шари лексики:

- родинні зв'язки: die Mutter, der Vater, die Tochter, der Sohn
- календарні позначення: das Jahr, der Monat, der Montag
- позначення унікальних об'єктів: die Sonne, der Mond, der Ozean
- інтернаціоналізми: die Revolution, der Professor, die Armee
- географічні назви: Deutschland, die Ukraine, das Schwarze Meer, die Ostsee, die Nordsee

2. Способи лексико-семантичних трансформацій:

- додавання лексичних одиниць;
- вилучення лексичних одиниць;
- лексичне розгортання (використання словосполучення мови перекладу замість слова мови оригіналу);
- лексичне згортання (використання слова мови перекладу замість словосполучення мови оригіналу);
- генералізація (заміна вузького поняття більш широким);
- конкретизація (заміна широкого поняття вузьким);
- логічний розвиток (заміна одного елемента іншим, тісно з ним пов'язаним);
- цілісне перетворення (заміна образу);
- смислове узгодження (переклад одиниці мови перекладу контекстуальним відповідником, а не словниковим);

- адаптація (заміна незвичного звичним).

3. Визначте способи лексико-семантичних трансформацій.

1) Bin ich denn anders als sonst? – Хіба сьогодні я не така, як завжди?

2) Die Frau hörte nichts, blinzelte nicht. – Жінка нічого не почула, навіть оком не кліпнула.

3) Die Dunkelheit, die Kälte in den Nasenlöchern, und ich konnte mit niemandem reden. – Темрява, холод, і нема з ким словом перекинутися.

4) Ich wollte dir etwas sagen, Marianne. Ich habe da oben an dich gedacht... – Знаєш, Маріанно, я там думав про тебе...

5) Er reichte ihr das Mitgebrachte. – Він подав їй квіти й вино.

6) Hast du noch etwas vor für diese Nacht? – У тебе на сьогодні ще якісь плани?

7) Ich hole zwei Gläser für den Sekt. – Я принесу келихи на вино.

8) Am Abend aßen die Frau und das Kind allein im Wohnraum. – Увечері жінка з хлопчиком вечеряли у вітальні самі.

9) In deutschen soziologischen Arbeiten findet das eine andere Darstellung. – Німецькі соціологи дають цьому іншу інтерпретацію.

10) Aber Ratenkamp kümmerte sich um nichts. – Але Ратенкамп на все махнув рукою.

4. Перекладіть тексти («Der Weg. Die Zeitschrift für Deutschlernende», Ausgabe Nr. 60). Визначіть способи лексико-семантичних трансформацій.

A) Deutsch in der Exportwirtschaft

Innerhalb Europas nimmt die deutsche Sprache nach dem Englischen in der Exportwirtschaft den zweiten Platz ein. Dies wurde in einer Studie deutlich, in der zweitausend mittelständische Unternehmen in Europa befragt wurden. 17% von ihnen gaben an, dass sie in den kommenden drei Jahren für ihre Exporte Deutschkenntnisse benötigen würden. Die Studie kommt zu dem Schluss, dass es ein beachtliches Wachstumspotenzial bei den Exporte gibt, falls sie bereit sind, mehr in Sprachkenntnisse zu investieren.

Bei den gefragten Sprachen liegt Englisch mit 25% an der Spitze, gefolgt von Deutsch (17%), Französisch (13%), Spanisch (6%), Italienisch (4,6%) und Chinesisch (4,1%).

B) Deutsche Kinderbücher gehen auf Weltreise

Spätestens, seit das US-Magazin «Time» vor zwei Jahren die Kinderbuchautorin Cornelia Funke den Titel «Die einflussreichste Deutsche der Welt» verliehen hat, ist klar: Selbst in den USA werden deutsche Kinderbücher nicht nur wahrgenommen, sondern oftmals auch bejubelt.

Die deutschsprachigen Verlage spüren diesen Trend schon länger. Sie haben in den vergangenen zwanzig Jahren weltweit bis zu fünfmal mehr Lizenzen für Kinder und Jugendbücher verkauft. Das liegt daran, weil diese als hochwertig, gut recherchiert und von hoher schriftstellerischer Qualität gelten. Daher genießen Sie im Ausland von jeher einen guten Ruf. Bekannte Schriftsteller sind neben Cornelia Funke auch Kai Meyer und Kirsten Boie.

Deutsche Kinderbücher wurden und werden schon immer in andere Länder verkauft. In der Nachkriegszeit, als die Produktion erst langsam anließ, sorgte Astrid Lindgren dafür, dass vor allem Erich Kästner in Schweden verlegt wurde. In den sechziger Jahren kamen dann Michael Ende und Ottfried Preußler auf den internationalen Markt. Seit den neunziger Jahren gehören Peter Härtling, Janosch, Christine Nöstlinger und Rafik Schami zu den beliebtesten Autoren. So wurde allein Härtlings Roman «Ben liebt Anna» in mehr als zwanzig Sprachen übersetzt.

Inzwischen werden die meisten Lizenzen nach China, Korea und Taiwan verkauft, aber auch in den osteuropäischen Ländern wie Tschechien, dem Baltikum, den Balkanstaaten oder der Ukraine steigt die Nachfrage nach deutschen Kinderbüchern stetig. (dpa)

C) Deutschland drittbeliebtestes Studienziel der Welt

In Deutschland studieren immer mehr Ausländer. Die Bundesrepublik ist das drittbeliebteste Studienziel der Welt, nach den USA und Großbritannien. Für ausländische Studierende hat sich Deutschland nach Angaben von Bildungsstaatssekretär Andreas Storm «als attraktiver Studien- und Forschungsstandort etabliert». In den vergangenen zehn Jahren habe sich die Zahl ausländischer

Gaststudenten von 100.000 auf rund 190.000 erhöht. Die meisten ausländischen Studenten kommen aus China, Bulgarien und Polen. Junge Ausländer aus Industrienationen studieren in Deutschland besonders häufig Sprachen und Kulturwissenschaften. Studenten aus Entwicklungsländern wählen dagegen vor allem ingenieurwissenschaftliche Studiengänge. (dpa)

5. Перекладіть уривок з автобіографічного твору Штефана Цвейга «Світ учора: спогади європейця» (Stefan Zweig «Die Welt von Gestern. Erinnerungen eines Europäers»). Визначте та прокоментуйте способи лексико-семантичних трансформацій у перекладі).

Wenn ich versuche, für die Zeit vor dem Ersten Weltkrieg, in der ich aufgewachsen bin, eine handliche Formel zu finden, so hoffe ich am prägnantesten zu sein, wenn ich sage: Es war das goldene Zeitalter der

Sicherheit. Alles in unserer fast tausendjährigen österreichischen Monarchie schien auf Dauer gegründet und der Staat selbst der oberste Garant dieser Beständigkeit. Die Rechte, die er seinen Bürgern gewährte, waren verbrieft vom Parlament, der frei gewählten Vertretung des Volkes, und jede Pflicht genau begrenzt. Unsere Währung, die österreichische Krone, lief in blanken Goldstücken um und verbürgte damit ihre Unwandelbarkeit. Jeder wußte, wieviel er besaß oder wieviel ihm zukam, was erlaubt und was verboten war. Alles hatte seine Norm, sein bestimmtes Maß und Gewicht. Wer ein Vermögen besaß, konnte genau errechnen, wieviel an Zinsen es alljährlich zubrachte, der Beamte, der Offizier wiederum fand im Kalender verlässlich das Jahr, in dem er avancieren werde und in dem er in Pension gehen würde. Jede Familie hatte ihr bestimmtes Budget, sie wußte, wieviel sie zu verbrauchen hatte für Wohnen und Essen, für Sommerreise und Repräsentation, außerdem war unweigerlich ein kleiner Betrag sorgsam für

Unvorhergesehenes, für Krankheit und Arzt bereitgestellt. Wer ein Haus besaß, betrachtete es als sichere Heimstatt für Kinder und Enkel, Hof und Geschäft vererbte sich von Geschlecht zu Geschlecht; während ein Säugling noch in der Wiege lag, legte man in der Sparbüchse oder der Sparkasse bereits einen ersten Obolus für den Lebensweg zurecht, eine kleine «Reserve» für die Zukunft. Alles stand in diesem weiten Reiche fest und unverrückbar an seiner Stelle und an der höchsten der greise

Kaiser; aber sollte er sterben, so wußte man (oder meinte man), würde ein anderer kommen und nichts sich ändern in der wohlberechneten Ordnung. Niemand glaubte an Kriege, an Revolutionen und Umstürze. Alles Radikale, alles Gewaltsame schien bereits unmöglich in einem Zeitalter der Vernunft.

Завдання для контролю

1. Оберіть правильну відповідь.

Лексико-семантичні трансформації – це...

A) заміна однієї частини мови іншою або зміна синтаксичної структури речення.

B) зміни задля збереження стилістичної структури тексту.

C) використання лексичних одиниць, які не є прямими відповідниками одиниць мови оригіналу.

2. Назвіть основні причини лексико-семантичних трансформацій. Наведіть приклади.

3. Які з наведених трансформацій є лексико-семантичними? Позначте та поясніть, у чому полягають особливості цих способів.

A) нейтралізація

B) конкретизація

C) додавання лексичних одиниць

D) адаптація

E) заміна часової форми дієслова

F) лексичне згортання

G) логічний розвиток

H) переміщення одиниць з одного речення в інше

4. Поясніть відмінності між наведеними способами лексико-семантичних трансформацій:

A) додавання лексичних одиниць – вилучення лексичних одиниць

B) генералізація – конкретизація

C) лексичне розгортання – лексичне згортання

5. Поясніть відмінності між цілісним перетворенням та смисловим узгодженням як способами лексико-семантичних трансформацій.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівський М. Л. Галузевий переклад: навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2018. – 144 с.
2. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. - Вінниця: Нова книга, 2017. – 464 с.
3. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах / Марія Іваницька. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015. – 604 с.
4. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) / Маргарита Дорофєєва. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017 р. – 520 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченко та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с. (Серія UTTU Series).

Додаткова:

1. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навч. посібник. – Київ: Ліра, 2019. – 136 с.
2. Харитонов І. Зіставні переклади поезій. Навчальний посібник до курсів стилістики та перекладу / Іван Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 416 с.
3. Бєлих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації / О. М. Бєлих. – Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. – 95 с.
4. Щигло Л. В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Щигло. – Суми: СумДУ, 2015. – 214 с.
5. Тараба, І. О., Борова, Л. О., Зелінська, Н. М. (2023) Spiel im didaktischen Kontext. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції "Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку". с. 121-123.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
4. Корпус текстів німецькою мовою <https://www.dwds.de/>
5. Тлумачний словник німецької мови: <https://www.duden.de/>

Тема 4: Основні способи граматичних трансформацій

Основні поняття: перекладацькі трансформації, граматичні трансформації, додавання граматичних одиниць, вилучення граматичних одиниць, заміна форми числа, заміна форми часу, заміна стану та способу, заміна ступенів порівняння, заміна частин мови, зміни порядку слів, заміна кількості речень, заміна типу речення

План

1. Причини граматичних трансформацій
2. Способи граматичних трансформацій

Рекомендації щодо виконання завдань

1. Ознайомтеся з визначенням поняття «граматичні трансформації».

Відмінності між морфологічними та синтаксичними системами мови оригіналу та мови перекладу зумовлюють необхідність використання граматичних трансформацій у перекладі.

Грамматичні трансформації – це передача значення морфологічних і синтаксичних одиниць вихідного тексту такими одиницями мови перекладу, які не є їх прямими відповідниками.

Причини граматичних трансформацій:

- відсутність формального граматичного відповідника у мові перекладу;
- відмінності у використанні формальних граматичних відповідників у мові оригіналу та мові перекладу.

2. Ознайомтеся зі способами граматичних трансформацій:

- додавання граматичних одиниць;
- вилучення граматичних одиниць;
- заміна граматичних форм числа (напр., однини множиною), часу (напр., минулого часу дієслова теперішнім), стану дієслова (напр., пасивний стан замінюється активним), способу дієслова (напр., умовний спосіб в німецьких

реченнях з непрямою мовою перекладаємо українською дійсним способом), заміна ступенів порівняння прикметників;

- заміна однієї частини мови іншою;
- зміна синтаксичної структури речення (напр., порядку слів);
- зміна кількості речень;
- заміна типів речень.

3. Проаналізуйте переклад, знайдіть граматичні трансформації, визначте їх способи.

A) Mit Durant war es dasselbe. Nur zeremonieller. – З Дюраном було те саме. Тільки більше церемоній.

B) Tony war unmusikalisch. – Тоні не мала музикальних здібностей.

C) Dieses Frühstück musste Tony, abgesehen von den Sonntagen, ohne Gesellschaft einnehmen. - Снідати Тоні доводилося, окрім неділі, самій.

D) Sie hörten mich nicht kommen. – Вони не чули, як я прийшов.

E) Die Dame ließ sich einen Tee bringen. – Пані замовила чай.

F) Am nächsten Tag, bei Tisch, erwartet sie eine jähe Nachricht: Otto verlässt das Haus. – Наступного дня, під час обіду, на них чекала несподівана новина. Вони дізналися, що Отто залишив їх дім.

4. Перекладіть текст українською. Визначте способи можливих граматичних трансформацій.

Computer

Der Computer hat schon längst seinen Siegeszug um die Welt angetreten. Die Computerindustrie steigert von Jahr zu Jahr ihre Umsätze. Behörden und Fabriken, die Versicherungen und kleinere Handelsunternehmen verlassen sich auf die Schnelligkeit und Sicherheit, mit der die elektronischen Rechner auch die schwierigen Aufgaben bewältigen. Rechenoperationen, für die ein menschliches Gehirn Tage oder gar Wochen benötigte, erledigt der Computer in wenigen Minuten. In fast allen Ländern wurde der Umgang mit Computern als Unterrichtsfach in den Schulen eingeführt.

Ein neues Zeitalter scheint zu beginnen, das den Menschen von Routinearbeit entlastet. Die sogenannte freie Zeit kann für kreative Tätigkeiten genutzt werden.

Geradezu schockierend wirkte es daher, als der amerikanische Computer-Experte Professor Joseph Weizmann darauf hinwies, dass die neue Technik auch große Gefahren mit sich bringt. Seine größte Sorge war, dass die Menschen eines Tages nicht mehr den Computer beherrschen werden, sondern dass der Computer den Menschen beherrscht. Je mehr man nämlich dem Computer die Organisation des Lebens überlässt, desto abhängiger wird man von ihm.

Als Beispiel dafür kann man den Flugverkehr erwähnen, der heute ganz von Computern gesteuert wird. Mit Hilfe der Computer berechnet man die Zeit des Einsatzes und der Inspektion von Flugzeugen so genau, dass eine maximale Ausnutzung der Maschinen garantiert ist. Wenn aber irgendwo ein Fehler auftritt oder ein Flugplatz zum Beispiel wegen eines terroristischen Angriffs geschlossen werden muss, ist das ganze System gefährdet.

5. Порівняйте оригінал з перекладом. Визначте прийоми перекладацьких трансформацій. Запропонуйте власний варіант перекладу.

Vorwort

35 Jahre Deutsche Einheit, 35 deutsche Jahre: Seit über drei Jahrzehnten, seit dem 3. Oktober 1990, ist Deutschland wieder vereint. Nur ein Jahr zuvor hatten die Menschen im Osten Deutschlands die DDR und damit die Mauer zwischen den beiden deutschen Staaten zu Fall gebracht. Und sie hatten so den Weg für eine gemeinsame Zukunft eröffnet, an die nur wenige in dem infolge des Zweiten Weltkrieges seit 1949 geteilten Land geglaubt hatten. Wie hat sich die Bundesrepublik Deutschland in diesen 35 Jahren entwickelt? Was kennzeichnet heute die Politik, Wirtschaft, Wissenschaft und Kultur in Deutschland? Welche Grundsätze prägen die Gesellschaft, welche historischen Entwicklungen haben sie beeinflusst?

(Tatsachen über Deutschland)

Передмова

35 років возз'єднанню Німеччини, 35 німецьких років: понад три десятиліття тому, 3 жовтня 1990 року, Німеччина возз'єдналася. Лише за рік до того люди на сході Німеччини повалили НДР і тим самим мур поміж обома німецькими державами. І таким чином вони відкрили шлях у спільне майбутнє, в яке вірило лише небагато людей у поділеній навпіл після Другої світової війни, в

1949 році, країні. Як розвивалася Федеративна Республіка Німеччина протягом цих років? Що відзначає сьогодні політику, економіку, науку й культуру в Німеччині? Які принципи характеризують суспільство, який історичний розвиток впливав на нього?

(Факти про Німеччину)

6. Порівняйте оригінал з перекладом. Визначте прийоми перекладацьких трансформацій. Запропонуйте власний варіант перекладу.

Deutsche Einheit: Ein Prozess ohne historisches Vorbild

(von Herfried Münkler)

Der 9. November 1989, der Tag, an dem die Berliner Mauer fiel, war der Höhepunkt einer revolutionsähnlichen Entwicklung. Die Bürgerinnen und Bürger der DDR spielten dabei die Hauptrolle: die einen, weil sie alles daransetzten, einen Staat zu verlassen, der ihnen die Reisefreiheit verweigerte, und mit Botschaftsbesetzungen im Ausland ihre Ausreise erzwang; die anderen, weil sie lautstark verkündeten, sie wollten in der DDR bleiben. Dafür aber forderten sie grundlegende Reformen ein, die das Regime nicht bewilligen konnte, ohne seinen Untergang einzuleiten. Unter diesem doppelten Ansturm ist die DDR trotz ihrer immensen Sicherheitsvorkehrungen binnen weniger Monate wie ein Kartenhaus zusammengebrochen. Dies ebnete den Weg zur Überwindung der Teilung und Wiedervereinigung Deutschlands am 3. Oktober 1990.

(Tatsachen über Deutschland)

Возз'єднання Німеччини: процес, що не мав історичних аналогів

(Герфрід Мюнклер)

9 листопада 1989 року, день, коли впав Берлінський мур, став вершиною розвитку, що нагадував революцію. Громадяни НДР відігравали при цьому головну роль: одні – бо вони робили все, щоб полишити цю державу, яка відмовляла їм у свободі подорожей, і домагалися виїзду, заповнюючи посольства за кордоном; інші – бо вони голосно заявили, що хочуть залишитися в НДР. Але вони вимагали ґрунтовних реформ, на які не погоджувався Режим, боячись початку свого кінця. Під таким подвійним тиском НДР, попри надзвичайні заходи безпеки, розвалилася протягом кількох місяців, як картковий будиночок.

Це відкрило шлях для подолання поділу і возз'єднання Німеччини 3 жовтня 1990 року.

(Факти про Німеччину)

Завдання для контролю

1. Оберіть правильну відповідь.

Граматичні трансформації – це...

А) використання лексичних одиниць, які не є прямими відповідниками одиниць мови оригіналу.

В) зміни задля збереження стилістичної структури тексту.

С) заміна однієї частини мови іншою або зміна синтаксичної структури речення.

2. Назвіть основні причини граматичних трансформацій. Наведіть приклади.

3. Які з наведених трансформацій є граматичними? Позначте та поясніть, у чому полягають особливості цих способів.

А) заміна ступенів порівняння прикметників

В) конкретизація

С) додавання граматичних одиниць

Д) адаптація

Е) заміна часової форми дієслова

Ф) заміна порядку слів у реченні

Г) логічний розвиток

Н) переміщення одиниць з одного речення в інше

І) заміна способу / стану дієслова

Рекомендована література:

Основна:

1. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівський М. Л. Галузевий переклад: навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2018. – 144 с.
2. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. - Вінниця: Нова книга, 2017. – 464 с.
3. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах / Марія Іваницька. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015. – 604 с.
4. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) / Маргарита Дорофєєва. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017 р. – 520 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с. (Серія UTTU Series).

Додаткова:

1. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навч. посібник. – Київ: Ліра, 2019. – 136 с.
2. Харитонов І. Зіставні переклади поезій. Навчальний посібник до курсів стилістики та перекладу / Іван Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 416 с.
3. Бєлих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації / О. М. Бєлих. – Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. – 95 с.
4. Щигло Л. В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Щигло. – Суми: СумДУ, 2015. – 214 с.
5. Тараба, І. О., Борова, Л. О., Зелінська, Н. М. (2023) Spiel im didaktischen Kontext. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції "Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку". с. 121-123.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
4. Корпус текстів німецькою мовою <https://www.dwds.de/>
5. Тлумачний словник німецької мови: <https://www.duden.de/>

Тема 5: Основні способи лексико-граматичних і стилістичних трансформацій

Основні поняття: компенсація, експлікація, антонімічний переклад, переміщення, нейтралізація, спеціалізація, стилістична компенсація

План

1. Способи лексико-граматичних трансформацій
2. Способи стилістичних трансформацій

Рекомендації щодо виконання завдань

1. Ознайомтеся з визначенням поняття «лексико-граматичні трансформації».

Лексико-граматичні трансформації - це передача змісту тексту перекладу, використовуючи зміни у лексичному складі (словниковий запас) та граматичних структурах.

Причини лексико-граматичних трансформацій:

- досягнення адекватності перекладу тексту
- збереження природності передачі тексту

2. Ознайомтеся зі способами лексико-граматичних трансформацій:

-Компенсація (прийом у перекладознавстві за допомогою якого відбувається компенсація елементів оригіналу, які не мають відповідника у мові перекладу. Під час чого відбувається заміна безеквівалентних елементів оригіналу іншими, що надає можливість носієві мови перекладу зрозуміти текст).

- експлікація (описовий переклад)
- антонімічний переклад
- переміщення

3. Ознайомтеся з визначенням поняття «стилістичні трансформації».

Стилістичні трансформації- це сукупність факторів лексичного та граматичного характеру, орієнтовані на збереження стилістичної структури вихідного тексту.

Причини стилістичних трансформацій:

- бажання зберегти природність тексту
- необхідність збереження стилю та тону оригіналу тексту
- адаптація до культурних особливостей

4. Ознайомтеся зі способами стилістичних трансформацій:

- стилістична нейтралізація (зняття відтінку)
- стилістична спеціалізація (надання відтінку)
- стилістична компенсація (додавання втраченої експресії)

5. Проаналізуйте переклад, знайдіть лексико-граматичні та стилістичні трансформації, визначте їх способи.

1. Nachdem er die Briefe zu Ende gelesen hat, macht er sich an die Zeitungen.

(L. Feuchtwanger) - Прочитавши листи, він береться за газети.

2. Zwei seiner Leute begleiten stets zu Pferden die Post, und nur einmal hatten sie einzugreifen gehabt. Damals wollte ein Bauer seinen Platz nicht bezahlen und zog gegen den Kutscher das Messer. (H. Mann) - Двоє вершників постійно супроводжують пошту, і за увесь час їм тільки раз довелося втрутитися: якийсь селянин, не бажаючи платити за проїзд, поліз на кучера з ножом.

3. Eine Frau ging im Garten umher, eine ältere Dame von düsterem, ja tragischem Aussehen. - В саду ходила літня жінка, з похмурым, майже трагічним обличчям.

4. Wer euch sagt: die Freiheit geht nie unter, der spricht aus euren erstarkten Herzen. (H. Mann) - Той, хто говорить: «Воля переможе», говорить від імені ваших мужніх сердець.

5. Plötzlich setzte die Musik aus. Der Konsul hatte ein Zeichen gegeben.

(Th. Mann) – Консул подав знак, і музика стихла.

1. Sie ging stattlich, den frühen Sommer einschnuppernd, durch das helle Grün, unten floß rasch und stark der Fluß, sie war gelassen, kampfmütig. (L. Feuchtwanger)- Вона йшла бадьоро, вдихаючи аромат раннього літа, оточена молодою зеленню. Внизу швидко і могутньо котилися води ріки, вона почувала себе спокійною, готовою до боротьби.
2. Er freute sich darauf, sie zu malen. (L. Feuchtwanger) - Він зрадів, що буде малювати її портрет.
3. Der Haufe bewegte sich wie der dahin unter den Wolken, nur daß es nicht lange dauerte, bis Menschen mit erhobenen Händen ihm in den Weg traten. - Вершники знову рушили у путь під затягнутим хмарами небом. Але незабаром на дорозі з'явилися якісь люди з піднятими догори руками.
4. Ganz ohne jeden Übergang begann der General plötzlich über die Regierung zu sprechen, deren Unfähigkeit klar zutage trat, wohin sollte es führen? (B. Kellermann) - Без усякого переходу генерал заговорив раптом про уряд, про його очевидну безпорадність. Чим усе це скінчиться?
5. Sie und ihre Schwester Henriette waren ein wenig zu lang und dünn, während Pfiffi, die Jüngste, allzu klein und beleibt erschien. Letztere übrigens hatte eine drollige Art, sich bei jedem Worte zu schütteln und Feuchtigkeit dabei in die Mundwinkel zu bekommen. (Th. Mann) - Вона і її сестра Генрієтта були трохи худі і довготелесі, менша ж, Пфіффі, маленька товстуха, мала одну неприємну особливість: вимовляючи кожне слово вона смикалася, і в куточках рота в неї збиралася слина.

6. Перекладіть уривок з газетної статті „Deutsche Welle“. Визначте тип перекладацьких трансформацій відповідно до різних класифікацій.

Immer mehr chronische Krankheiten

Zivilisationskrankheiten wie Herz-Erkrankungen oder Diabetes sind für Ärzte und Wissenschaftler die größte medizinische Herausforderung der Zukunft - nicht nur in den reichen Ländern.

Chronische Krankheiten lösen die Infektionskrankheiten als häufigste Todesursache ab. Außer in Afrika sterben heute weltweit mehr Menschen an Krankheiten, wie Diabetes als an Aids oder ähnlichen Erkrankungen. Diese Entwicklung ist die Folge eines ungesunden Lebensstils, der sich von Europa und den USA auch auf andere Regionen der Welt ausgebreitet hat.

Zu salziges, zu süßes, zu fettiges Essen, zu wenig Bewegung: Chronische Krankheiten galten lange als Wohlstandskrankheiten der westlichen Industrieländer. Doch auch in Afrika ersetzen industriell hergestellte Lebensmittel die traditionellen Speisen. Dass chronische Krankheiten und Wohlstand zusammengehören, daran zweifelt Pekka Puska, der Präsidentin der World Heart Federation. Denn auch in Europa finden sich Menschen mit Zivilisationskrankheiten besonders in den ärmeren Schichten.

90 Prozent aller Menschen, die an chronischen Krankheiten sterben, kommen heute aus Ländern mit niedrigem bis mittlerem Einkommen. Doch neben Diabetes und Herzkrankheiten gibt es eine weitere Gruppe chronischer Erkrankungen, die bislang unterschätzt wird: die psychischen Krankheiten. Weltweit leiden beispielsweise rund

150 Millionen Menschen an Depressionen. Viele psychische Krankheiten sind außerdem die Ursache weiterer Erkrankungen.

Einige Zivilisationskrankheiten könnten durch Prävention vermieden werden. Der Wissenschaftler Peter Piot fordert, dass das Problem schnell gelöst wird, da zum Beispiel in Europa bereits viele Jugendliche übergewichtig sind. Er schlägt vor: „Man muss Anreize setzen, zum Beispiel über eine Steuer für ungesundes Essen nachdenken, wie für Alkohol oder Tabak“.

Завдання для контролю

1. Оберіть правильну відповідь.

Стилістичні трансформації – це...

A) використання лексичних одиниць, які не є прямими відповідниками одиниць мови оригіналу.

B) заміна однієї частини мови іншою або зміна синтаксичної структури речення.

C) зміни задля збереження стилістичної структури тексту.

2. Назвіть основні причини стилістичних трансформацій. Наведіть приклади.

3. Назвіть основні причини лексико-граматичних трансформацій. Наведіть приклади.

4. Які з наведених трансформацій є лексико-граматичними? Позначте та поясніть, у чому полягають особливості цих способів.

A) компенсація

B) антонімічний переклад

C) додавання граматичних одиниць

D) адаптація

- Е) заміна часової форми дієслова
 - Ф) заміна порядку слів у реченні
 - Г) переміщення
 - Н) переміщення одиниць з одного речення в інше
 - І) експлікація
5. Назвіть способи стилістичних трансформацій.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівіцький М. Л. Галузевий переклад: навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2018. – 144 с.
2. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. - Вінниця: Нова книга, 2017. – 464 с.
3. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах / Марія Іваницька. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015. – 604 с.
4. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) / Маргарита Дорофєєва. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017 р. – 520 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с. (Серія UTTU Series).

Додаткова:

1. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навч. посібник. – Київ: Ліра, 2019. – 136 с.
2. Харитонов І. Зіставні переклади поезій. Навчальний посібник до курсів стилістики та перекладу / Іван Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 416 с.
3. Бєлих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації / О. М. Бєлих. – Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. – 95 с.
4. Щигло Л. В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Щигло. – Суми: СумДУ, 2015. – 214 с.
5. Тараба, І. О., Борова, Л. О., Зелінська, Н. М. (2023) Spiel im didaktischen Kontext. Збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції "Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку". с. 121-123.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
4. Корпус текстів німецькою мовою <https://www.dwds.de/>
5. Тлумачний словник німецької мови: <https://www.duden.de/>

Тема 6: Особливості перекладу Konjunktiv I та Konjunktiv II

Основні поняття: умовний спосіб, підрядні речення, кон'юнктив

План

1. Вживання форм умовного способу в німецькій та українській мовах
2. Факультативне вживання кон'юнктива
3. Стилiстичне використання кон'юнктива

Konjunktiv I використовується для вираження нездійсненого бажання, мрії, спонукання, можливості, сумніву, невпевненості, прохання, припущення, нереальної умови. Кон'юнктив виражає модальність чужого висловлення.

Частково кон'юнктив відповідає умовному способу української мови, проте вживається значно ширше. Часто кон'юнктив німецької мови перекладається українською мовою дійсним чи наказовим способом. Кон'юнктив у закликах, лозунгах перекладається українською мовою описовою формою наказового способу.

У німецькій мові в непрямій мові вживається, як правило, кон'юнктив, а в українській мові- дійсний спосіб. Модальність, яку в німецькій мові передає кон'юнктив виражена зазвичай українською мовою за допомогою вставних слів.

В українській мові умовний спосіб має одну часову форму без конкретного часового значення, а в німецькій мові має такі ж часові форми, що й дійсний спосіб. До часових форм кон'юнктивів входять також дві форми кондиціоналіса.

Можна визначити наступні закономірності щодо вживання форм умовного способу:

- у реченнях, що виражають нереальне бажання, можливість, умову, умовний спосіб використовується в обох мовах;
- у реченнях, що виражають реальну можливість чи бажання, у українській мові єдиною можливою формою є умовний спосіб, у німецькій мові можна вживати як кон'юнктив, так і індикатив. Така відповідність відзначається, перш за все, відносно підрядних речень, які вводяться сполучником «щоб», після якого обов'язково слід вживати умовний спосіб, а саме:

- а) у підрядних додаткових після дієслів, що позначають спонукання, бажання;
- б) у підрядних реченнях мети;
- в) у підрядних наслідкових з емпатичним відтінком.

Факультативне вживання кон'юнктива:

У німецькій мові поширеним є також факультативне вживання кон'юнктива. Якщо раніше обов'язковим було використання кон'юнктив, зараз допускається використання індикатива.

Формальні ознаки кон'юнктива при перекладі часто втрачаються (форма першої особи однини або ж множини, претерит слабких дієслів, третя особа множини теперішнього та минулого часів). Збіг цих форм із формами індикатива призвів до того, що втрачені також і семантичні розходження між способами. Кон'юнктив слід замінити індикативом у тому випадку, якщо виражається реальна можливість та з контексту чітко видно, що це саме можливість, а не дійсність. Якщо наявне нереальне значення, вживаються претеріальні форми кон'юнктива.

Що стосується майбутнього часу, то вживають футурум індикативів або ж кондиціоналіс, при чому важливим є наявність неозначеного артикля. Факультативне вживання кон'юнктива можливе також у підрядних додаткових реченнях, при наявності наступних дієслів: *hoffen, denken, zweifeln, furchten*. Вживання способу залежить від наявності сполучника, від часової форми дієслова-присудка головного речення. В українській мові у такому разі використовується дійсний спосіб.

Стилістичне використання кон'юнктива:

Умовний спосіб в обох мовах використовується для пом'якшення категоричності висловлення, питання, прохання, спонукання. Кон'юнктив має на меті зробити речення або питання більш ввічливим. У німецькій мові з цією метою слід використовувати лише претеритні форми кон'юнктива. У розмовній мові таке вживання умовного способу дуже поширене в обох мовах. Деякі форми звертання з використанням умовного способу збереглися в німецькій мові та українській мові назавжди.

Опрацюйте таблиці утворення Konjunktiv I та Konjunktiv II.

normale Verben		
	Konjunktiv 1	Ersatzform Konjunktiv 2
ich	<i>kaufe</i>	würde kaufen
du	<i>kaufest</i>	würdest kaufen
er, sie, es	<i>kaufe</i>	
wir	<i>kaufen</i>	würden kaufen
ihr	<i>kaufet</i>	würdet kaufen
Sie, sie	<i>kaufen</i>	würden kaufen

Konjunktiv 1 bildet man aus dem Verbstamm und den Konjunktivendungen. Die Formen für *wir* und *sie* sind immer mit den normalen Präsensformen identisch, die Formen für *ich* meistens. Um in diesen Fällen deutlich zu zeigen, dass man zitiert, ersetzt man sie durch Konjunktiv 2. Die Formen für *du* und *ihr* sind veraltet, auch sie ersetzt man durch den Konjunktiv 2. **Nur in der dritten Person ist immer Konjunktiv 1 möglich.**

Modalverben			spezielle Form für sein		
	Konjunktiv 1	Ersatzform Konjunktiv 2		Konjunktiv 1	Ersatzform Konjunktiv 2
ich	<i>müsse</i>		ich	<i>sei</i>	
du	<i>müssest</i>	müsstest	du	<i>seiest</i>	wär(e)st
er, sie, es	<i>müsse</i>		er, sie, es	<i>sei</i>	
wir	<i>müssen</i>	müssten	wir	<i>seien</i>	
ihr	<i>müsstet</i>	müsstet	ihr	<i>seiet</i>	wär(e)t
Sie, sie	<i>müssen</i>	müssten	Sie, sie	<i>seien</i>	

	sein	haben		können	wollen	müssen	dürfen	sollen
ich	wäre	hätte	ich	könnte	wollte	müsste	dürfte	sollte
du	wär(e)st	hättest	du	könntest	wolltest	müsstest	dürftest	solltest
er/sie/es/man	wäre	hätte	er/sie/es/man	könnte	wollte	müsste	dürfte	sollte
wir	wären	hätten	wir	könnten	wollten	müssten	dürften	sollten
ihr	wär(e)t	hättet	ihr	könntet	wolltet	müsstet	dürftet	solltet
sie/Sie	wären	hätten	sie/Sie	könnten	wollten	müssten	dürften	sollten

Bedeutung		Beispiel
Wunsch		Er hätte gerne einen Porsche. Er wäre gerne Olympiasieger. In Wunschsätzen steht der Konjunktiv 2 meistens zusammen mit einer Form von <i>gerne</i> (<i>lieber, am liebsten</i>).
irreale Bedingung		Wenn ich viel Geld hätte , wäre ich glücklich. Im Haupt- und im Nebensatz steht der Konjunktiv 2.
Höflichkeit		Entschuldigung, könnten Sie mir bitte helfen? Entschuldigung, würden Sie mir bitte helfen ? Konjunktiv 2 macht eine Bitte noch höflicher.
Ratschlag		Du solltest früher schlafen gehen. Mit dem Modalverb <i>sollen</i> im Konjunktiv 2 kann man Ratschläge geben.
Vorschlag		Wir könnten ins Kino gehen. Mit dem Modalverb <i>können</i> im Konjunktiv 2 kann man Vorschläge machen.

1. Перекладіть речення.

1. Er sagte, er sei müde.
2. Sie behauptete, sie habe das Buch gelesen.
3. Er meinte, er könne gut kochen.
4. Der Lehrer erklärte, die Prüfung finde nächste Woche statt.
5. Sie sagte, sie werde morgen kommen.
6. Er behauptete, er wisse nichts davon.
7. Der Direktor sagte, die Firma sei erfolgreich.
8. Sie meinte, sie habe die Aufgabe bereits erledigt.
9. Er sagte, er werde pünktlich sein.
10. Sie erklärte, sie wolle eine Reise machen.

2. Перекладіть речення.

1. Er sagte, er arbeite an einem neuen Projekt.
2. Sie meinte, sie habe den Film schon gesehen.
3. Der Arzt erklärte, die Patientin müsse sich ausruhen.
4. Er behauptete, er kenne den Weg.
5. Sie sagte, sie werde das Problem lösen.
6. Der Wissenschaftler erklärte, die Ergebnisse seien überraschend.
7. Er meinte, er verstehe die Anweisungen nicht.
8. Sie sagte, sie sei mit der Situation unzufrieden.
9. Er erklärte, er wolle die Herausforderung annehmen.
10. Sie behauptete, sie habe den Dieb gesehen.

3. Перекладіть речення.

1. Er erklärte, er sei bereit zu helfen.
2. Sie sagte, sie werde morgen anrufen.

3. Der Manager meinte, das Unternehmen expandiere nächstes Jahr.
4. Er behauptete, er habe den Vertrag unterschrieben.
5. Sie erklärte, sie kenne den Autor persönlich.
6. Er sagte, er wolle die Präsentation vorbereiten.
7. Sie meinte, sie habe das schon einmal erlebt.
8. Der Ingenieur erklärte, das Projekt sei technisch machbar.
9. Er sagte, er habe keine weiteren Fragen.
10. Sie behauptete, sie sei unschuldig.

4. Перекладіть текст.

Der Reporter berichtete, der Präsident habe in seiner Rede betont, dass die Wirtschaftslage stabil sei. Er sagte, die Regierung habe viele Maßnahmen ergriffen, um Arbeitsplätze zu sichern und die Inflation zu bekämpfen. Der Präsident erklärte, er wolle weiterhin an der Verbesserung der Infrastruktur arbeiten und die Bildungssysteme stärken. Einige Experten meinten, die Aussagen des Präsidenten seien optimistisch, aber realistisch. Sie sagten, die aktuellen Daten zeigten eine positive Entwicklung, und sie glaubten, dass die Wirtschaft in den nächsten Monaten wachsen werde. Der Wirtschaftswissenschaftler Dr. Müller erklärte, er sehe Potenzial für weiteren Fortschritt, insbesondere im Technologiebereich. Kritiker behaupteten jedoch, die Regierung tue nicht genug, um soziale Ungleichheiten zu bekämpfen. Sie meinten, es gebe immer noch viele Herausforderungen, die gelöst werden müssten. Ein Vertreter der Opposition sagte, die Regierung habe wichtige Reformen verschleppt und müsse nun dringend handeln. Am Ende seiner Rede sagte der Präsident, er sei zuversichtlich, dass das Land die bevorstehenden Herausforderungen meistern werde. Er erklärte, die Zusammenarbeit aller Bürger sei notwendig, um eine erfolgreiche Zukunft zu gestalten.

5. Знайдіть у тексті речення з Кон'юнктив I. Чому в реченнях використовуються форми "habe" und "sei"? Які дієслова в тексті стоять у формі Кон'юнктив I та чому? Як сформульовано пряму мову?

6. Напишіть 5 власних речень використовуючи Кон'юнктив I використовуючи непряму мову на основі висловлювань людей з Вашого кола спілкування.

7. Переформулюйте пряму мову в непряму мову використовуючи Кон'юнктив I:

1. „Ich werde morgen zur Besprechung kommen," sagt der Kollege.
2. "Wir haben die Präsentation fertiggestellt," berichten die Teammitglieder.
3. "Ich bin nicht einverstanden mit diesem Plan," meint der Abteilungsleiter.
4. "Das Wetter wird nächste Woche besser," sagt der Wetterexperte.
5. "Ich brauche mehr Informationen," fordert der Kunde.
6. "Ich habe das Projekt abgeschlossen," sagt der Mitarbeiter.
7. "Wir werden das Meeting verschieben," erklären die Manager.
8. "Ich kann dir bei den Hausaufgaben helfen," bietet die Lehrerin an.
9. "Der Kurs beginnt nächste Woche," informiert die Sekretärin.
10. "Ich habe die Nachricht nicht erhalten," behauptet der Teilnehmer.
11. "Wir müssen uns beeilen," sagt der Reiseführer.
12. "Ich verstehe die Frage nicht," meint der Student.
13. "Wir werden die Kosten senken," verspricht der Geschäftsführer.
14. "Das Ergebnis ist sehr gut," berichtet der Wissenschaftler.
15. "Ich habe keine weiteren Fragen," sagt der Journalist.

8. Доповніть речення правильною формою Кон'юнктив I.

1. Der Lehrer sagt, er _____ (haben) die Klausuren korrigiert.
2. Die Sekretärin berichtet, der Chef _____ (kommen) später ins Büro.
3. Der Arzt erklärt, die Patientin _____ (müssen) sich ausruhen.
4. Der Trainer meint, das Team _____ (spielen) sehr gut.
5. Der Wissenschaftler sagt, er _____ (entdecken) eine neue Methode.
6. Die Schülerin behauptet, sie _____ (wissen) die Antwort.
7. Der Politiker erklärt, die Regierung _____ (arbeiten) an neuen Gesetzen.
8. Die Journalistin berichtet, das Ereignis _____ (finden) nächste Woche statt.
9. Der Chef sagt, die Mitarbeiter _____ (erhalten) eine Gehaltserhöhung.
10. Der Tourist erklärt, er _____ (mögen) die Stadt sehr.

9. Кон'юнктив I в текстах

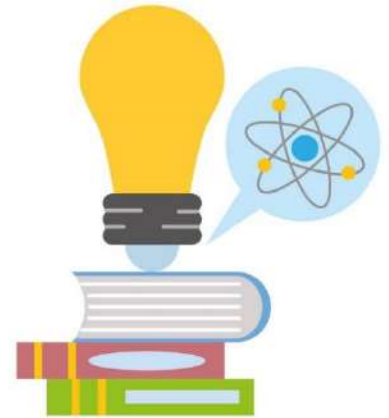
Schreiben Sie einen kurzen Text (ca. 100 Wörter) im Kon'юнктив I, der die Berichte oder Meinungen verschiedener Personen wiedergibt.

Beispiel: *Der Reporter berichtete, der Bürgermeister habe gesagt, die Stadt werde neue Parks anlegen. Er meinte, dies sei notwendig, um die Lebensqualität zu verbessern. Ein Anwohner erklärte, er freue sich auf die Veränderungen, und ein anderer fügte hinzu, die Parks würden viele Besucher anziehen.*

10. Перекладіть речення.

1. Maria sagt, sie habe den Bericht geschrieben.

2. Die Gäste verkünden, sie kämen morgen früh.
3. Peter bietet an, er könne dir das Buch leihen.
4. Der Schaffner berichtet, der Zug sei pünktlich angekommen.
5. Der Projektleiter sagt, sie müssten die Deadline einhalten.
6. Die Ingenieurin verspricht, sie werde das Problem lösen.
7. Anna meint, der Film sei spannend gewesen.
8. Der Arzt erklärt, er habe heute keine Zeit.
9. Die Manager bestätigen, sie hätten den Vertrag unterschrieben.
10. Der Schüler sagt, er verstehe die Aufgabe nicht.

11. Перекладіть речення.

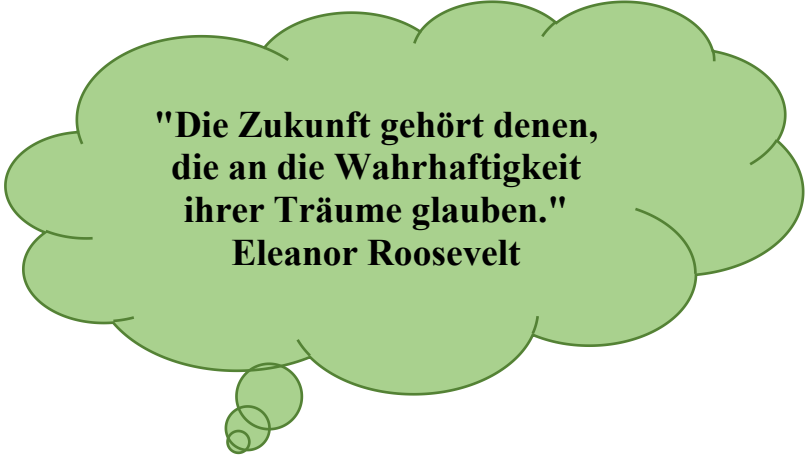
1. Jeder Autor, und sei er noch so groß, wünscht, dass sein Werk gelobt werde.
(H. Heine)
2. Wo sich der Verbrecher auch verstecke, wir finden ihn überall.
3. Wir müssen unseren Freund retten, koste es, was es wolle.
4. Sei es kalt oder warm, unser Ausflug am Sonntag findet statt.
5. Ich werde den ganzen Tag arbeiten, es sei denn, ich werde gestört.
6. Was dieses Buch auch koste, ich kaufe es.
7. Wie man die Puppe werfe, si fällt immer auf die Beine.
8. Die Finsternis sei noch so dicht, dem Lichte widersteht sie nicht.
9. Möge der Berg auch noch so hoch sein, wir ersteigen ihn.
10. Wie gern ich auch geblieben wäre, es ist schon Zeit zum Aufbruch.
11. Auch wenn sie nur kleine Näherin wäre, würde sie doch ihre Ideale bewahren.
(B. Kellermann)
12. Als ihre Bitten um Besuchserlaubnis schroff, ja mit Drohungen abgelehnt wurden ..., fasste die Frau den Entschluss, ihren Mann zu retten, koste es, was es wolle.
(A. Seghers)

12. Переформулюйте цитати в непряму мову за допомогою Кон'юнктив I.

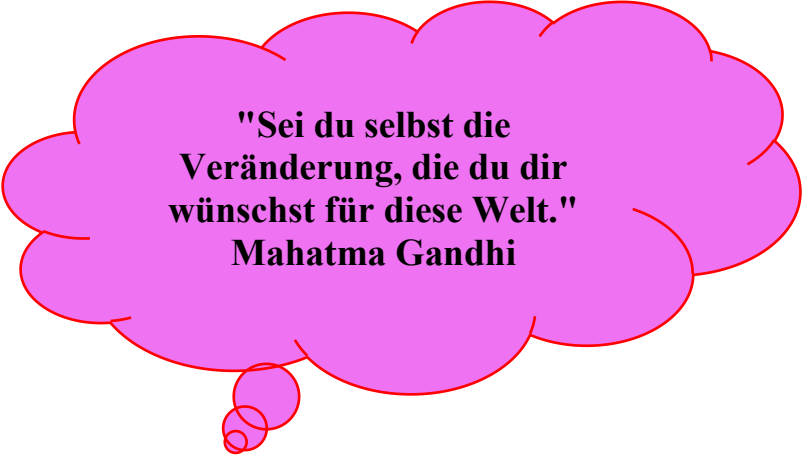
„Ich denke, also bin ich.“
René Descartes

**"Wissen ist Macht."
Francis Bacon**

**"Die Zukunft gehört denen,
die an die Wahrhaftigkeit
ihrer Träume glauben."
Eleanor Roosevelt**

**"Sei du selbst die
Veränderung, die du dir
wünschst für diese Welt."
Mahatma Gandhi**

**"Phantasie ist wichtiger als
Wissen, denn Wissen ist
begrenzt."
Albert Einstein**

**"Wer kämpft, kann verlieren.
Wer nicht kämpft, hat schon
verloren."
Bertolt Brecht**

13. Перекладіть текст. Для чого тут використовуються форми Кон'юнктив I?

In der Studie wurden die Auswirkungen von Schlafmangel auf die kognitive Leistungsfähigkeit untersucht. Die Forscher stellten fest, dass Personen, die weniger als sechs Stunden pro Nacht schliefen, eine signifikant niedrigere Aufmerksamkeitsspanne aufwiesen. Es wurde vermutet, dass eine ausreichende Schlafdauer von sieben bis neun Stunden pro Nacht notwendig sei, um optimale kognitive Funktionen aufrechtzuerhalten. Zusätzlich wurde in der Studie darauf hingewiesen, dass Schlafmangel zu einer erhöhten Reaktionszeit führen könne, was die Fähigkeit zur schnellen Informationsverarbeitung beeinträchtigt. Die Forscher schlossen daraus, dass eine angemessene Schlafhygiene und regelmäßige Schlafzeiten für die langfristige Erhaltung der kognitiven Gesundheit von entscheidender Bedeutung seien. Die Ergebnisse legten nahe, dass weitere Untersuchungen erforderlich seien, um die Mechanismen hinter den beobachteten Effekten von Schlafmangel auf die Gehirnfunktionen vollständig zu verstehen. Es wurde spekuliert, dass individuelle Unterschiede in der Schlafarchitektur und genetische Faktoren möglicherweise eine Rolle spielten, die jedoch in dieser Studie nicht vollständig berücksichtigt wurden.

14. Textverständnis mit Kon'юнктив I. Прочитайте поданий текст та дайте відповіді на питання

"Die Studie untersuchte die Auswirkungen von Stress auf die Gesundheit der Arbeitnehmer. Es wurde vermutet, dass hohe Stressbelastungen zu erhöhtem Blutdruck führen könnten. Die Forscher schlossen daraus, dass Maßnahmen zur Stressreduktion notwendig seien, um das Wohlbefinden der Mitarbeiter zu verbessern."

1. Warum wurde Kon'юнктив I in diesem Text verwendet?

2. Welche Aussagen im Text sind spekulativ oder basieren auf Vermutungen?
3. Wie könnte der Text anders formuliert werden, um die gleichen Informationen ohne Konjunktiv I wiederzugeben?

15. Переформулируйте прямую мову у непряму за допомогою Кон'юнктив I.

1. "Ich habe das Problem gelöst," erklärt der Ingenieur.
2. "Wir werden nächste Woche mit den Arbeiten beginnen," sagt der Bauleiter.
3. "Ich kann dir bei den Hausaufgaben helfen," bietet die Lehrerin an.
4. "Die Präsentation ist erfolgreich verlaufen," berichtet der Manager.
5. "Wir müssen uns beeilen," sagt der Projektmanager.

Aufgabe 16. Перекладіть тексти.

1. Als die Nacht über dem Berliner Reichstag von einem gigantischen Feuerwerk erleuchtet wird, stehen vielen Menschen Tränen in den Augen. Sie sind Zeugen eines historischen Prozesses, den weder die Deutschen, noch die Menschen in den anderen europäischen Ländern für möglich gehalten hätten. In einer friedlichen Revolution hatten die Bürger der DDR die sozialistische Staatsordnung gestürzt und die Regierenden aus den Ämtern gejagt. Dabei hatte sich nicht ein einziger Schuss gelöst, es war keine Gewalt angewendet worden und niemand war zu Schaden gekommen. An diesem Oktober 1990 tritt die DDR der Bundesrepublik bei- die Deutschen leben wieder in einem Staat zusammen.
2. Deutschen hatten das Glück auf ihrer Seite. Denn dieser später als „Fenster zur Einheit“ bezeichnete Zeitabschnitt bestand nur im Jahr 1990. Kein anderes Ereignis der Weltpolitik lenkte die Aufmerksamkeit von dem Prozess der deutschen Einheit ab.

Wenig später schon wäre das anders gewesen, denn dann richtete sich das Augenmerk der Weltpolitik auf den Irak, der Anfang August 1990 den Nachbarstaat Kuwait überfallen und sich das Land als neue Provinz einverleibt hatte.

3. Die Architekten der deutschen Einheit hatten damals keine Zeit für Experimente, keine Zeit für die langsame Annäherung der beiden deutschen Staaten. Sie mussten eine historisch einmalige Chance nutzen in einem Moment, in dem die bis dahin bekannte Weltordnung sich radikal veränderte- und das haben sie getan. Natürlich war es vorschnell, den Menschen zu versprechen, die Einheit werde innerhalb weniger Jahre und zu überschaubaren Kosten zu haben sein, wie es 1990 der damalige Bundeskanzler Helmut Kohl getan hat. Diese Sätze leben bis heute fort als billige Munition für Stammtisch-Diskussionen- die Leistung Kohls und all derer, die die deutsche Einheit zuwege gebracht haben, können sich nicht schmälern.

Aufgabe 16. Перекладіть. Чим зумовлено використання Кон'юнктив I та II?

Рекомендована література:

Основна:

1. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівський М. Л. Галузевий переклад: навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2018. – 144 с.
2. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. - Вінниця: Нова книга, 2017. – 464 с.
3. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах / Марія Іваницька. – Чернівці: Книги XXI, 2015. – 604 с.
4. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) / Маргарита Дорофєєва. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017 р. – 520 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с. (Серія UTTU Series).

Додаткова:

1. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навч. посібник. – Київ: Ліра, 2019. – 136 с.
2. Харитонов І. Зіставні переклади поезій. Навчальний посібник до курсів стилістики та перекладу / Іван Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 416 с.
3. Белих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації / О. М. Белих. – Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. – 95 с.
4. Щигло Л. В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Щигло. – Суми: СумДУ, 2015. – 214 с.
5. Тараба, І. О., Борова, Л. О., Зелінська, Н. М. (2023) Spiel im didaktischen Kontext. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції "Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку". с. 121-123.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
4. Корпус текстів німецькою мовою <https://www.dwds.de/>
5. Тлумачний словник німецької мови: <https://www.duden.de/>